

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma:	Kfv.IV.37.243/2023/13.
A tanács tagjai:	Dr. Kalas Tibor a tanács elnöke Dr. Kiss Árpád Lajos előadó bíró Dr. Balogh Zsolt bíró Dr. Dobó Viola bíró Dr. Hajas Barnabás bíró
Az I. rendű felperes:	E2 Hungary Energiakereskedelmi és Szolgáltató Zrt. (1117 Budapest, Infopark sétány 1.)
Az I. rendű felperes képviselője:	Süvöltős Ügyvédi Iroda - Dr. Süvöltős András ügyvéd (1118 Budapest, Zólyomi út 19.)
A II. rendű felperes:	Szociális és Gyermekevédelmi Főigazgatóság (1132 Budapest, Visegrádi utca 49.)
A II. rendű felperes képviselője:	Balsai Ügyvédi Iroda - Dr. Ifj. Balsai István és Dr. Keller Gabriella ügyvédek (1024 Budapest, Margit körút 15-17.)
Az alperes:	Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság (1026 Budapest, Riadó utca 5.)
Az alperes képviselője:	Dr. Petró Szilvia kamarai jogtanácsos
Az alperesi érdekelt:	Közbeszerzési Hatóság Elnöke (1026 Budapest, Riadó utca 5.)
Az alperesi érdekelt képviselője:	Bencze Bálint Ügyvédi Iroda - Dr. Bencze Bálint ügyvéd (1136 Budapest, Raoul Wallenberg utca 7.)
Az egyesített per tárgya:	közbeszerzési ügyben hozott D.3/12/2022. számú határozat jogszerűségének vizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél: II. rendű felperes

Az elsőfokú bíróság jogerős határozata: a Fővárosi Törvényszék 103.K.701.404/2022/25.
számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Fővárosi Törvényszék 103.K.701.404/2022/25. számú ítéletét megváltoztatja, az alperes 2022. március 16. napján kelt D.3/12/2022. számú határozatát megsemmisíti és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezi;

Kfv.IV.37.243/2023/13.

- megállapítja, hogy a felek a peres eljárással felmerült költségeiket maguk viselik;
- megállapítja, hogy a 30.000 (harmincezer) forint kereseti és a 70.000 (hetvenezer) forint összegű feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A II. rendű felperes ajánlatkérőként 2020. augusztus 29. napján nyílt közbeszerzési eljárást indított „Földgázenergia beszerzésre a 2020-2021. évben” tárgyában, melynek eredményeként 2020. november 24. napján adásvételi – teljes ellátás alapú földgáz energia kereskedelmi – szerződést kötött az I. rendű felperessel mint földgázkereskedővel. A szerződés teljesítési időszaka 2020. december 1. nap 06:00 (CET) órától 2021. december 1. nap 06:00 (CET) óráig tartó határozott időtartam volt.
- [2] A szerződés lehetőséget biztosított a II. rendű felperes egyoldalú nyilatkozatával további 3 hónap időtartamra való meghosszabbítására, ami alapján a II. rendű felperes 2021. október 8. napján kelt nyilatkozatában kérte a szerződés teljesítési határidejének egy hónappal történő meghosszabbítását, 2022. január 1. 06:00 (CET) óráig. Az I. rendű felperes 2021. október 11. napján kelt válaszlevelében közölte, hogy a szerződés megkötése óta eltelt több mint 10 hónapban az energiapiacokon eddig példátlan mértékű áremelkedés miatt a szerződés változatlan tartalommal való teljesítése nem lehetséges.
- [3] Az I. rendű felperes 2021. november 16. napján arról tájékoztatta a II. rendű felperest, hogy a földgázellátást változatlan feltételekkel 2021. december 15-ig terjedő időszakra, a 2021. december 8. napján kelt levele szerint 2022. január 1. napjáig továbbra is biztosítja.
- [4] A II. rendű felperes 2021. november 15. napján ajánlattételi felhívást tett közzé a Közbeszerzési- és Ellátási Főigazgatóság (a továbbiakban: KEF) által működtetett kiírási rendszeren belül versenyújranyitási eljárás meghirdetésével a KM01GE2223 számon nyilvántartott keretmegállapodásban részes valamennyi ajánlattevő részére.
- [5] Az első versenyújranyitási eljárásban az ajánlattevők kizárólag érvénytelen ajánlatokat nyújtottak be, így az eljárás 2021. december 7. napján a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 75. § (1) bekezdés b) pontja alapján eredménytelenül zárult. Ugyanezen a napon a II. rendű felperes újabb versenyújranyitási eljárást indított, amelyben az ajánlattevők ismét kizárólag érvénytelen ajánlatokat nyújtottak be, így ez az eljárás 2021. december 21. napján szintén eredménytelenül zárult.
- [6] A II. rendű felperes 2021. december 8. napján végső menedékes szolgáltató kijelölésére vonatkozó kérelmet terjesztett elő a Magyar Energetikai- és Közműszabályozási Hivatal előtt, majd értesítette a hivatalt arról, hogy az I. rendű felperes 2022. január 1. napjáig vállalta biztosítani a földgáz ellátását, ezért kérelme tárgytalan. Az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. 2021. december 22. napján tájékoztatást nyújtott a II. rendű felperesnek, miszerint a fenntartása alatt álló felhasználási helyekhez tartozó mérési pontokra nem terjed ki a kikapcsolás alóli mentesség, tekintettel arra, hogy a felhasználási helyek esetében a kereskedői kijelentés nem fizetési késedelem miatt történik, hanem a kereskedővel kötött földgáz kereskedelmi szerződés megszűnése miatt.
- [7] A II. rendű felperes 2021. december 22. napján a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontja alapján rendkívüli sürgősségre hivatkozva megküldte az alperesi érdekelt részére a Kbt. 103. § (1)

Kfv.IV.37.243/2023/13.

bekezdés szerinti tájékoztatást arról, hogy földgázbeszerzés 2022 évre tárgyban hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást indít. A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazását megalapozó körülmények körében ismertette a két korábban eredménytelenül zárult közbeszerzési eljárást, valamint azt, hogy 2021. december 8. napján szerzett tudomást arról, hogy az I. rendű felperes 2022. január 1. napján 6:00 óráig vállalja a földgázenergia szolgáltatását. Kiemelte, hogy eddig az időpontig a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivül más közbeszerzési eljárástípus alkalmazása útján nem tudja megvalósítani beszerzési igényét.

- [8] A II. rendű felperes hivatkozott arra, hogy alappal számított arra, hogy a két versenyújranyitási eljárás valamelyike eredményesen zárul, így a helyzete nem volt előrelátható. A rendkívüli sürgősséget indokoló körülmények nem a saját mulasztásából vagy az általa előidézett okból erednek, mivel nem láthatta előre, hogy az I. rendű felperes a szerződés szerinti hosszabbítási lehetőséget nem lesz képes teljesíteni.
- [9] A II. rendű felperes szerint a beszerzés feltétlenül szükséges, mivel a beszerzendő földgázenergia biztosítása közfeladathoz kapcsolódik. Rámutatott továbbá, hogy a földgáztőzsde 2021. évben december 23. napján tart utoljára nyitva, ezért ezt követően az ajánlattevők által is jelzett speciális piaci körülmények miatt egyetlen földgáz kereskedő sem tenne ajánlati kötöttséggel terhelt ajánlatot, mert a szükséges mennyiségeket a tőzsdén már nem lenne lehetőségük lekötni a megajánlott áron.
- [10] Az alperesi érdekelt hiánypótlási felhívására a II. rendű felperes előadta, hogy a tárgyalásos eljárás alkalmazását az is megalapozta, hogy az aktuális piaci bizonytalanságok jelentős napi árváltozások mellett a KEF keretmegállapodásban részes ajánlattevők nem képesek a KEF által meghatározott paraméterek alapján kalkulálható maximális árszintnek megfelelő ajánlati árat adni, hiszen adott esetben az aznapi tőzsdei gázárak ezt a szintet meghaladják, így veszteséget generálnának. A KEF-en kívüli eljárás alkalmazása esetén ezen kockázat mérsékelhető, így az ajánlatkérő a KEF egyedi engedély kezdeményezése alapján saját hatáskörben kíván eljárást lefolytatni gyorsított nyílt eljárás keretében, amelyre szükséges további 3 hónap igénybevétele. Emellett részletesen feltárta a közte és az I. rendű felperes között zajló tárgyalásokat és levelezést.
- [11] A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban az ajánlattételi felhívás szerint az ajánlattételi határidő 2021. december 23. napján 08:00 órakor járt le. A II. rendű felperes 2021. december 23. napján készítette el és továbbította a benyújtott ajánlatok elbírálásáról szóló összegezt, mely szerint az eljárás eredményes volt, a két ajánlattevő közül az eljárás nyertese az I. rendű felperes lett.
- [12] Az I. és II. rendű felperesek 2021. december 29. napján adásvételi – teljes ellátás alapú földgáz energia kereskedelmi – szerződést kötöttek a 2022. január 1. nap 06:00 órától 2022. április 1. nap 06:00 óráig tartó teljesítési időszakra.
- [13] Az alperesi érdekelt 2022. január 4. napján hivatalból indított jogorvoslati eljárást kezdeményezett a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás törvényességi ellenőrzése eredményeként megállapított körülményekre tekintettel és kérte annak megállapítását, hogy a II. rendű felperes megsértette a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontját.
- [14] Ezen előzmények alapján az alperes 2022. március 16. napján kelt D.3/12/2022. számú határozatában megállapította, hogy a II. rendű felperes megsértette a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontját, ennek jogkövetkezményeként az I. és II. rendű felperes között 2021. december 29. napján létrejött adásvételi – teljes ellátás alapú földgáz energia kereskedelmi szerződés – semmisségét, valamint azt, hogy a szerződés semmisségére tekintettel az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazása körében az eredeti állapot nem helyreállítható. A jogsértéssel összefüggésben a II. rendű felperes terhére a 8.000.000 forint, emellett a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeként további 8.000.000 forint, valamint az I. rendű

Kfv.IV.37.243/2023/13.

felperes terhére szintén 8.000.000 forint bírságot szabott ki a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeként.

- [15] Az alperes határozata szerint a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontja alapján a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás a töretlen egységes joggyakorlata szerint kizárólag kivételes esetben alkalmazható eljárásfajta, amelyet a jogalkotó nem a sürgős, hanem a rendkívül sürgős kivételes helyzet fennállása esetén enged alkalmazni és az előre nem látható oknak az ajánlatkérőtől független körülmények miatt kell előállnia. Ez azt jelenti, hogy vis maior esetén jogszerű ezen eljárásfajta alkalmazása, vagyis amikor az ajánlatkérőn kívülálló, előre nem látott kényszerítő körülmény miatt kell váratlanul megoldani egy rendkívüli helyzetet. Megállapította, hogy a beszerzés feltétlenül szükséges, hiszen nyilvánvaló, hogy a II. rendű felperesnek biztosítania kell az általa üzemeltetett intézmények részére a földgáz energiaellátást, azonban a II. rendű felperes a földgázpiacon bekövetkezett áremelkedést már az I. rendű felperes 2021. október 11-i, valamint a 2021. október 26-i leveléből is egyértelműen megismerhette, tudott arról is, hogy az I. rendű felperes 2021. december 1. napját követően már nem biztosítja a földgázt.
- [16] A határozat szerint a II. rendű felperes a jogorvoslati eljárás során nem igazolta, hogy 2021. október 11. napját, de legkésőbb 2021. október 26. napját követően megkezdte a gondoskodást a hatékonyabb alternatív lehetőségek igénybevételéről, elmulasztotta alkalmazni a közbeszerzési jog által biztosított jogi eszközöket, annak ellenére, hogy ebben az időszakban már egyértelműen megállapítható volt a sürgős cselekvési kényszer. A versenyújrainítási eljárások kapcsán utalt arra, hogy az I. rendű felperes 2021. december 8. napján kelt levele kifejezett utalást tartalmazott arra, hogy a várható eredménytelenség oka a tárgyidőszakra érvényes maximum árakban keresendő. A II. rendű felperes nem igazolta, hogy a 2021. október 11. napja óta zajló levélváltások és közbeszerzési cselekmények alapján már korábban ne lett volna lehetősége gondoskodni a tárgyi beszerzési igényének akárcsak részleges kielégítéséről is élve a Kbt. sürgős esetekre létrehozott eljárásának alkalmazásával. A földgáz tőzsde 2021. december 23. napi zárását sem értékelte előre nem látható körülményként. Kifejtette, hogy a II. rendű felperesnek számolnia kellett a versenyújrainítási eljárások eredménytelenségével is, a földgázpiacon uralkodó rendkívüli helyzet legkésőbb 2021. október 11. napján világossá vált a II. rendű felperes számára.

A felperesek keresete, az alperes védekezése

- [17] Az I. rendű felperes keresetében elsődlegesen a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését, másodlagosan a határozat megváltoztatását kérte. A jogsértés megállapítását nem vitatta, kizárólag az alperes által alkalmazott jogkövetkezmények jogszerűtlenségére hivatkozott.
- [18] A II. rendű felperes keresete elsődlegesen a határozat megváltoztatására irányult, oly módon, hogy a bíróság állapítsa meg a jogsértés hiányát és helyezze hatályon kívül annak jogkövetkezményeit; másodlagosan, arra, hogy állapítsa meg, hogy a szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik, ezért a szerződés a Kbt. 137. § (3) bekezdése alapján nem semmis és a szerződés semmissége körében meghatározott bírságra vonatkozóan alkalmazza a Kbt. 172. § (3) bekezdés rendelkezéseit. Harmadlagosan a határozat részbeni hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte a szerződés semmisségének megállapítása körében. Vitatta a jogsértés, valamint a szerződés semmisségének megállapítását.
- [19] Az alperes a védiretaiban a keresetek elutasítását kérte, fenntartva a határozatában foglaltakat.
- [20] Az alperesi érdekelte csatlakozott az alperes által előadottakhoz és szintén a keresetek elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [21] Az elsőfokú bíróság a kereseteket a jogerős ítéletével elutasította. A Kúria Kfv.III.37.643/2017/16. számú ítéletében foglaltakra utalással megállapította, hogy jelen esetben lényeges körülmény, hogy minden évben felmerülő beszerzési igény kielégítése volt az eljárás tárgya. A szerződés lejártának időpontja ismert volt, ezen nem változtat az I. és II. rendű felperes között kialakult jogvita az opciós jog gyakorlásáról.
- [22] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a II. rendű felperes 2020-ban ugyanebben a tárgyban már augusztus 28-án meghirdette a közbeszerzési eljárást. A minden évben, rendszeresen felmerülő beszerzési tárgy főszabályként már önmagában kizárja a kivételes eljárás alkalmazását, ezért a II. rendű felperesnek azt kellett bizonyítania, hogy annak ellenére, hogy a beszerzési igénye mindvégig fennállt, olyan rajta kívül álló, objektív körülmények merültek fel a beszerzés tárgyában, amelyeket előre nem láthatott és a rendkívüli sürgősség előállásához vezettek.
- [23] A jogerős ítélet szerint az, hogy a gázpiacon bekövetkezett rendkívüli helyzet megnehezítette a beszerzés megvalósítását, önmagában nem alapozta meg a kivételes hirdetemny nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazásának jogszerűségét. A II. rendű felperes szerződéses partnerével kialakult vitás helyzete továbbá semmiképpen nem tekinthető töle független körülménynek, mivel a tárgyalások egyik résztvevője ő maga volt. A versenyújranyitási eljárások eredménytelensége sem tekinthető előre nem látható oknak, az eredménytelenség okának vizsgálata pedig az alperes eljárásán és a per keretein túlmutatott, ezért a bíróság nem értékelhette a II. rendű felperes felelősségének kimentési okaként. A határidő közeledte és közeli lejárt objektív körülmény, azonban az előre nem láthatóság feltételének nem felelt meg, ugyanígy a földgáztózsde zárása sem minősült előre nem látható körülménynek.
- [24] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kialakult egységes joggyakorlat a hirdetemny nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazását szigorúan az ajánlatkérőtől független esetekben engedi csak alkalmazni, amikor az ajánlatkérőnek semmilyen ráhatása nincs a körülmények bekövetkezésére. Az alperesnek továbbá nem feladata alternatív magatartási lehetőségek, cselekmények bemutatása, amelyek révén a II. rendű felperes elkerülhette volna a jogsértő helyzet kialakulását. Nem volt jelentősége annak sem, hogy a verseny ténylegesen sérült-e vagy korlátozott volt-e, mivel ez a Kbt. 98. § (2) bekezdése szerint nem vizsgálati szempont. Kiemelte, hogy a rendkívül kivételes esetekre fenntartott eljárásrend alkalmazása a nyilvános meghirdetés és a verseny hiányára tekintettel már eleve magában hordozza a visszaélések kockázatát, ezért versenyjogi jogsértés tényleges bekövetkezése a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjával kapcsolatos jogsértés megállapíthatóságának nem feltétele.
- [25] Az elsőfokú bíróság a kifejtettek alapján azt állapította meg, hogy a II. rendű felperes sem eljárásban, sem a perben nem tudott olyan rendkívüli sürgősséget megalapozó körülményt előadni, amely jogszerűen alátámasztaná a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt rendkívüli sürgősség megállapíthatóságát.
- [26] Az alperes által alkalmazott jogkövetkezmények tekintetében a jogerős ítélet a Kbt. 137. § (3) bekezdése kapcsán rámutatott, hogy a II. rendű felperes a 2022. január 10. napján kelt észrevételében tett érdemi nyilatkozatot a Kbt. 137. § (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozóan, amelyben a fenntartása alá tartozó szociális és gyermekvédelmi intézmények és az intézményi eltartottak lakói számára a folyamatos földgáz ellátás, azaz fűtés és melegvíz biztosítását jelölte meg értékelendőnek, azzal, hogy a szerződéskötés hiányában közel 900 telephely és több mint 30.000 fő ellátott és további 20.000 dolgozó maradt volna gázellátás nélkül. Az alperes a jogorvoslati eljárásban tett nyilatkozatban foglaltakat volt köteles értékelni, azonban a bíróság megállapította, hogy a II. rendű felperes észrevételében ismertetett, tevékenységre vonatkozó adatok csupán a közfeladat ellátásnak tényét igazolják, a

Kfv.IV.37.243/2023/13.

nyilatkozat a kiemelkedően fontos közfeladat ellátására utaló többlet tényállási elemet nem tartalmazott. A II. rendű felperes a perben nem igazolta, hogy a jogorvoslati eljárás során olyan tény vagy körülményt hozott volna az alperes tudomására, amely a közfeladat ellátásán túlmenően a kiemelkedően fontos közfeladat ellátása megállapításánál értékelhető lett volna. A kizárólag a keresetlevélben és a perben hivatkozott további körülmények nem értékelése az alperesnek nem felróható és nem eredményezi a határozat jogszerűtlenségét. Figyelemmel erre az Ákr. 81. § (1) bekezdésének megsértése nem volt megállapítható.

- [27] A jogerős ítélet utalt a KJD2019.25. döntésben foglaltakra és arra, hogy a kiemelkedően fontos közérdek megállapíthatósága szempontjából alapvető jelentősége az ajánlatkérő által a szerződéssel elérni kívánt célnak, a szolgáltatás rendeltetésének van. Ezt a státuszt azonban a Kbt. személyi és tárgyi hatályára, valamint a közbeszerzési eljárás lefolytatására kötelezett ajánlatkérő szervezetek körére (Kbt. 4-7. §) tekintettel önmagában az nem alapozza meg, ha a szerződés jogszabály által közfeladatnak minősített tevékenység elvégzésére irányul. Ebből adódóan a közérdekű közfeladat ellátásából – amely a II. rendű felperes tevékenységéből adódik – önmagában nem következik, hogy a szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik. A közüzemi szolgáltatási minőség sem eredményez automatikusan kiemelkedően fontos közérdek fennállására megállapíthatóságot, ezért önmagában az, hogy a szerződés tárgya földgáz ellátás biztosítása, nem jelenti azt, hogy további mérlegelés nélkül meg kellene állapítani a kiemelkedően fontos közérdeket.
- [28] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a Kbt. 137. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés a Kbt. 137. § (1) bekezdéséhez képest kivételes esetet rendez és célja, hogy a szerződés semmisségéből eredő jövőbeni súlyos joghátrányokat kiküszöbölje, védelem a semmisség jogkövetkezményeivel szemben. Ez alapján a szerződés további teljesítéséhez kell fűződnie kiemelkedően fontos közérdeknek. A védelem biztosításának feltétele, hogy a felek igazolják, hogy ennek hiányában a kiemelten fontos közérdek sérelmének veszélye fennáll. A perbeli esetben a szerződés már a határozathozatal időpontjában teljesített volt, a szerződéssel elért cél megvalósult. A szerződés semmissége megállapításának nem lehet visszamenőleges hatása a II. rendű felperes által fenntartott intézmények ellátására, hiszen a szerződéses időszak már eltelt, a szolgáltatás megvalósult. A felperesek azonban nem hivatkoztak olyan rendkívüli körülményre, amely a szerződés semmisségéből eredő olyan joghátrány, amely a közfeladat ellátását súlyosan hátrányosan érintené, arra a jövőben kihatna, ezért kiemelkedően fontos közérdek fűződne a szerződés érvényességének fenntartásához.

A felülvizsgálati kérelem

- [29] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítása, másodlagosan megváltoztatása, az alperesi határozatának megsemmisítése és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezése iránt.
- [30] A II. rendű felperes szerint a Kúria Kfv.III.37.643/2017/16. számú döntéséhez képest vizsgálendő, hogy előre nem látható körülménynek tekinthető-e – és erre figyelemmel a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjában írt feltételek fennállását megalapozhatja-e – az eredménytelen közbeszerzési eljárás abban az esetben, ha a keretmegállapodásban résztvevő ajánlattevők között – a Kbt. 104. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettségük ellenére – a verseny csak formálisan valósul meg, mivel a versenyújranyitási eljárásban mind érvénytelen ajánlatot nyújtanak be a beszerzés tárgyát képező földgáz árának utóbbi időszaki változékonyságára tekintettel. A Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjából nem olvasható ki, hogy az ott rögzített konjunktív feltételeknek a beszerzés tárgya vonatkozásában kell együttesen fennállniuk. Az ajánlattevőket a versenyújranyitási eljárás teljes folyamata alatt jogszabályi kötelezettség terheli az ajánlatok érvényes benyújtására és a Kbt.-ben foglalt alapelvek megtartására. Ez azt

Kfv.IV.37.243/2023/13.

jelenti, hogy az ajánlatkérő az adott helyzetben általában elvárhatja, hogy az ajánlattevők nem fognak jogszerűtlenül eljárni, és nem kell ennek az ellenkezőjéből kiindulnia. Amennyiben továbbá a keretmegállapodásban érintett ajánlattevők magatartása jogszerűtlen, és a közbeszerzési eljárás eredménytelensége erre vezethető vissza, akkor ez – bár nem közvetlenül a beszerzés tárgyával van összefüggésben – mégsem az az ajánlatkérő mulasztásából, vagy az ajánlatkérő által előidézett okból ered. Ezt továbbá a II. rendű felperes nem láthatta előre.

- [31] Az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy a II. rendű felperes mint a KEF hatálya alá tartozó intézmény a földgázbeszerzésre irányuló versenyújranyitási eljárást a keretmegállapodásban foglaltak alapján köteles lefolytatni, mely rendszer kötöttségére figyelemmel - a földgázenergia piacon bekövetkezett jelentős változások ellenére – nem volt lehetősége alternatív megoldást keresnie, mely helyzetet nem a II. rendű felperes idézte elő. A rendkívüli sürgősséget indokoló körülmények nem a II. rendű felperes mulasztásából, vagy az általa előidézett okból erednek. Az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes megállapítása a II. rendű felperes szerint sérti a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontját.
- [32] A II. rendű felperes kifogásolta a Kúria Kfv.III.37.643/2017/16. számú döntésének alkalmazhatóságát, mert álláspontja szerint a két ügy között az ügyszakosság nem állt fenn.
- [33] A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet ellentétes a Kbt. 137. § (3) bekezdésével is, mivel a vitatott szerződést 2022. január 1. - április 1. napja közötti három hónapos teljesítési időszakra kötötték, az alperes a határozatát pedig 2022. március 16. napján hozta, vagyis a szerződés alapján képező földgázszolgáltatás biztosítása a teljes szerződéses időszakra még nem volt teljesített. Az érvényesség nyilvánítás Kbt. 137. § (3) bekezdése által megkövetelt feltétele fennállásának vizsgálatakor abból kell kiindulni, hogy a szerződéshez közvetlenül kapcsolódó gazdasági érdek nem tekinthető kiemelkedően fontos közérdeknek, míg a szerződés érvényességéhez fűződő további gazdasági érdekek kizárólag akkor, ha a szerződés érvénytelensége aránytalan következményekkel járna. A kiemelkedően fontos közérdek megállapíthatósága szempontjából alapvető jelentősége van a szolgáltatás rendeltetésének van. A II. rendű felperes közel 900 telephelye (és így több mint 30.000 fő ellátott és további 20.000 dolgozó személy) fűtéssel való ellátása az álláspontja szerint megalapozza a Kbt. 137. § (3) bekezdése által megkövetelt feltételeket.
- [34] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult. Osztotta az elsőfokú bíróság megállapításait és kiemelte, hogy már önmagában az, hogy a beszerzés tárgya minden évben felmerülő igény kielégítésére irányult, a sürgősség megállapítását már önmagában is kizárta. A II. rendű felperes már a 2020. november 24. napján kelt, határozott teljesítési időszakra vonatkozóan megkötött szerződés aláírásakor tudatában volt annak, hogy a szerződés időbeli hatálya egy évre szól, így további, földgáz beszerzésére vonatkozó igénye fog keletkezni az év során. A II. rendű felperes sem a jogorvoslati eljárásban, sem a perben nem tudott olyan rendkívüli sürgősséget megalapozó körülményt előadni, amely jogszerűen alátámasztaná a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt rendkívüli sürgősség megállapíthatóságát.
- [35] Az alperes szerint a II. rendű felperes által a semmisség kapcsán előadottak, így a dolgozók és az ellátottak száma csak a közfeladat ellátásának tényét támasztják alá, de nem igazolják annak kiemelkedően fontos voltát, erre utalás az alapító okiratában sem található. A szerződés érvényesség nyilvánításhoz pedig nem elegendő az, ha szerződés teljesítéséhez közérdek fűződik. A szerződés kizárólag abban az esetben nem semmis, ha annak teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik.
- [36] Az alperesi érdekelt a felülvizsgálati ellenkérelmében szintén a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjának való megfelelést a II. rendű felperes csupán egyetlen körülményre, a versenyújranyitási eljárások eredménytelenségére helyezte ki, azonban az elsőfokú bíróság ezen körülmény

Kfv.IV.37.243/2023/13.

mellett több más, ettől független körülmény vizsgálata alapján részletesen és okszerűen indokolta, hogy miért nem álltak fenn a Kbt. 98.§ (2) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételek.

- [37] Az alperesi érdekelt szerint a II. rendű felperes a Kbt. 137. § (3) bekezdése kapcsán gyakorlatilag a keresetében foglaltakat ismételte meg, amire a jogerős ítélet [72]-[77] bekezdései részletesen, jog- és okszerűen kifejtették a kereset elutasításának indokait. Kiemelte továbbá, hogy a szerződéssel elérni kívánt cél az alperesi határozat meghozatalának időpontjában már gyakorlatilag megvalósult. Az abból hátralevő minimális idő tehát nem támasztja alá azt az érvet, hogy a szerződés érvényessé nyilvánításának hiányában kiemelten fontos közérdek sérelmének veszélye állt volna fenn. Így a szerződés semmissége megállapításának a túlnyomórészt már teljesedésbe ment, rövid távú szerződés esetében a II. rendű felperes által fenntartott intézmények ellátására nézve sérelmet okozó hatása fogalmilag nem lehetett.
- [38] Az I. rendű felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet, felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [39] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben megalapozott.
- [40] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 120. § (5) bekezdése, valamint a 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [41] A Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontja szerint az ajánlatkérő hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást alkalmazhat kivételes esetben, ha az feltétlenül szükséges, mivel az ajánlatkérő által előre nem látható okból előállt rendkívüli sürgősség miatt a nyílt, a meghívásos vagy a tárgyalásos eljárásra előírt határidők nem lennének betarthatóak; a rendkívüli sürgősséget indokoló körülmények azonban nem eredhetnek az ajánlatkérő mulasztásából, vagy az ajánlatkérő által előidézett okból.
- [42] A Kbt. 137. § (3) bekezdése alapján a szerződés nem semmis, ha kiemelkedően fontos közérdek fűződik a szerződés teljesítéséhez.
- [43] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megfelelően hivatkozta a Kúria Kfv.III.37.643/2017/16. számú közzétett döntésében megjelenő gyakorlatát, ami szerint a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjában rögzített konjunktív feltételeknek a beszerzés tárgya vonatkozásában kell együttesen fennállniuk, azok bármelyikének hiánya esetén nem alkalmazható jogszerűen a rendkívüli sürgősség fennállására alapított hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás. Az ajánlatkérőnek kell különös gondossággal megítélnie, hogy valamennyi törvényi alkalmazási feltétel fennáll-e és annak vitatása esetén őt terheli annak bizonyítása, hogy jogszerűen választotta a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást. Az adott ügyben a perbeli jogvita lényegét a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjának értelmezése képezte, így az a jelen ügyben felmerülő jogértelmezés tekintetében is irányadó volt.
- [44] A felülvizsgálati bíróság hangsúlyozza, hogy az elsőfokú bíróság a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjának alkalmazhatósága kapcsán értékelte a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott közbeszerzési eljárás eredménytelenségén túl többek közt azt is, hogy a gázellátási igény minden évben jelentkezett, a korábbi évben a közbeszerzési eljárás kiírására hónapokkal korábban került sor, a II. rendű felperesnek a folyamatban lévő szerződésével kapcsolatosan kialakult helyzet nem tekinthető tőle független, kívülálló oknak, illetve azt is, hogy a gázpiacon kialakult helyzetről korábban tudomást szerzett. Az elsőfokú bíróság az ítéletét

Kfv.IV.37.243/2023/13.

mindezen körülmények együttes értékelése alapján hozta meg, a II. rendű felperes azonban nem mutatta be, hogy az értékelésbe vont egyetlen körülmény eltérő megítélése mennyiben hatna ki az ügy érdemére.

- [45] A Kúria rámutat, hogy a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás a verseny legnagyobb mértékű korlátozásával járó eljárástípus. Ennek megfelelően alkalmazása szigorú feltételekhez kötött, csak azokban a taxatív módon meghatározott esetekben lehet alkalmazni, amelyeket a törvény kifejezetten rögzít. A szigorú szabályozás alapja Európai Unió irányelveiben (különösen a klasszikus ajánlatkérők beszerzéseit szabályozó 2004/18/EK irányelvet felváltó 2014/24/EU irányelv és a közszolgáltatók beszerzéseire irányadó 2004/17/EK irányelvet felváltó 2014/25/EU irányelv) megtestesülő szabályozás. A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás esetében az ajánlatkérő szervek eltérnek az átláthatóság alapelvétől, ezért azt az Európai Unió Bíróságának jogértelmezése szerint is csak kivételes esetben szabad alkalmazni, valamennyi feltételnek együttesen kell teljesülnie, és azokat megszorítóan kell értelmezni (pl: C-275/08. Bizottság kontra Németország, C-352/12. Consiglio Nazionale degli Ingegneri ügyek).
- [46] Az elsőfokú bíróság a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontja kapcsán az ügy egyedi körülményeinek részletes értékelése mellett állapította meg az irányadó tényállást, azokból helytálló jogi következtetésekre jutott. A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme ténylegesen nem a jogértelmezés helyességét, hanem az ügy alapjául szolgáló tények, körülmények (pl. a bekövetkezett gázpiaci helyzet, a lefolytatott eljárások eredménytelensége) okszerű értékelését vitatta.
- [47] A bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet azonban a felülvizsgálati eljárásban eredménnyel csak akkor támadható, ha a bíróság a tényállást iratellenesen állapította meg, illetőleg a bizonyítékok mérlegelése kirívóan okszerűtlen volt. Az eljáró bíróság ítéletében a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdése szerint állapította meg a tényállást, döntésének jogi indokolása a Kp. 84. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelt. A II. rendű felperes érvelése és felülvizsgálati kérelmében megfogalmazott kérdései valójában a bizonyítékok ismételt egybevetésére, értékelésére, felülmérlegelésére irányult, amire a Kúriának nincs jogszabályi lehetősége, e tekintetben a kúriai jogértelmezés kiforrott. (Kfv.I.35.610/2021/2., Kfv.IV.37.314/2023/4.)
- [48] A Kúria rámutat továbbá, hogy a felülvizsgálati eljárásban az elsőfokú ítélet jogszerűségét – a fent megjelölt keretek között – vizsgálja, ezért azon felperesi hivatkozások, amelyek pusztán megismétlik, „fenntartják” a keresetben foglaltakat, nem alkalmasak az elsőfokú ítélet jogszerűségének megdöntésére. Az alperesi határozattal szemben már felhozott és az elsőfokú bíróság által elbírált kifogások mechanikus megismétlése az elsőfokú bíróság által a Kp. 78. § (2) bekezdése szerint elvégzett bizonyítékértékelés felülmérlegelésére irányul. (Kfv.IV.37.299/2021/5.)
- [49] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Kbt. 98. § (2) bekezdése kérdésében a tényeket, bizonyítékokat teljeskörűen értékelte, azokból sem kirívóan okszerűtlen, sem iratellenes következtetésre nem jutott, azok felülmérlegelésére nem kerülhetett sor. A megállapított tényállás szerint tehát a szerződés megkötéséhez vezető, rendkívüli sürgősséget előidéző körülményeket a II. rendű felperes felismerhette, azzal kapcsolatban a mulasztása (a közbeszerzési eljárás késői megindítása) is hozzájárult, így a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt feltételek nem teljesültek.
- [50] Iratellenesen állapította meg azonban az elsőfokú bíróság, hogy „a perbeli esetben a szerződés már a határozathozatal időpontjában teljesített volt, a szerződéssel elért cél megvalósult” {jogerős ítélet [76] bekezdés}, mivel az alperes határozatának meghozatala (2022. március 16.) megelőzte a perbeli szerződés lejártát (2022. április 1.).
- [51] A Kp. 85. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a megvalósításának időpontjában fennálló tények

Kfv.IV.37.243/2023/13.

alapján vizsgálja, így a Kbt 137. § (3) bekezdése szerinti semmisség kizárása kérdésében ezt az időpontot kellett irányadónak tekinteni.

- [52] A Kúria megállapította továbbá, hogy ezen időpontban az eljárásban bemutatott körülmények azt támasztották alá, hogy a szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik. A II. rendű felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a létrejött szerződés semmisségének megállapítása 50.000 ember gázellátását érintette a határozathozattól a szerződés lejártáig. Ennyi többségében a társadalom sérülékeny csoportjaiba tartozó ember gázellátása pedig kiemelkedően fontos közérdeknek minősült, melyet az alperes határozatában nem értékelt. Mindemellett a Kúria megállapította azt is, hogy nincs jogi jelentősége alperes azon hivatkozásának, hogy a II. rendű felperes alapító okiratában nem szerepel a kiemelten fontos közérdek, mivel ez a végzett tevékenység alapján egyértelműen rögzíthető, bizonyítást nem igénylő körülmény.
- [53] A kifejtettek szerint a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogerős ítéletet úgy változtatta meg, hogy a megtámadott közigazgatási cselekményt megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [54] Az új eljárásban a Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pontjának megsértése már nem tehető vitássá, ebben a tekintetben jelen ítélet ítélt dolgot keletkeztetett. Az alperesnek azonban értékelnie kell, hogy a szerződés teljesítéséhez kiemelten fontos közérdek fűződött.

A döntés elvi tartalma

- [55] *A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazása szigorú feltételekhez kötött, csak a törvény által taxatív módon kivételes esetben meghatározott esetekben lehet alkalmazni. Az alkalmazás során valamennyi feltételnek együttesen kell teljesülnie, és azokat megszorítóan kell értelmezni.*

Záró rész

- [56] A Kúria a felülvizsgálati kérelemről a II. rendű felperes és az érdekelt kérelmére a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése tárgyaláson határozott.
- [57] A Kúria megállapította, hogy a felek között az érvényesített jogsérelmekhez kapcsolódóan a pernyertesség-pervesztesség aránya megegyezett, ezért megállapította, hogy a perrel felmerült költségüket a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 83. § (2) bekezdése alapján maguk viselik.
- [58] A keresettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 45/A. § (1) bekezdése, és a felülvizsgálattal az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. § (1) bekezdése szerint felmerült, az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja alapján feljegyzett eljárási illetéket a feleket megillető személyes illetékmentességére tekintettel a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján, valamint a Pp. 102. § (6) bekezdésére figyelemmel az állam viseli.
- [59] Jelen ítélettel szemben a felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Kalas Tibor s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Árpád Lajos s.k.
előadó bíró

Dr. Balogh Zsolt s.k.
bíró

Kfv.IV.37.243/2023/13.

Dr. Dobó Viola s.k.
bíró

Dr. Hajas Barnabás s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő